

LASTENHOITOALAN AMMATTILAISET

Suomen lastenhoitoalan ammattilaiset, Slal ry
PL 120
00060 Tehy

LAUSUNTO

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Viite

VN/35183/2025

Slal ry:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain 31 §:n (päiväkodin johtajan kelpoisuus) sekä 75 §:n 5 momentin (siirtymäsäännös) muuttamisesta

Lastenhoitoalan ammattilaiset ry (Slal) pitää kannatettavana esityksen tavoitetta laajentaa päiväkodin johtajan kelpoisuuden tuottavia koulutusväyliä. Sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden mahdollisuus toimia päiväkodin johtajina vahvistaisi erilaisten koulutustaustojen tunnistamista ja tukisi varhaiskasvatuksen moniammatillisuutta.

Slal ei kuitenkaan pidä perusteltuna, että sosionomi (ylempi AMK), jolla on varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuus, velvoitettaisiin suorittamaan lisäksi 60 opintopisteen laajuiset kasvatustieteen perus- ja aineopinnot.

Varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuuden omaavalla henkilöllä on jo koulutuksensa perusteella varhaiskasvatukseen, lasten kasvuun ja kehitykseen sekä pedagogiseen toimintaan liittyvää osaamista. Sosionomi (ylempi AMK) -tutkinto puolestaan vahvistaa muun muassa johtamis-, kehittämisen-, arviointi- ja tutkimusosaamista. Lisäksi ylempään ammattikorkeakoulututkintoon hakeutuminen edellyttää tutkinnon jälkeistä työkokemusta, joten koulutukseen yhdistyy myös käytännön työelämäosaaminen.

Sekä yliopistollinen maisterin tutkinto että ylempi ammattikorkeakoulututkinto sijoittuvat kansallisessa tutkintojen viitekehityksessä tasolle 7. Slal katsoo, että sosionomi (ylempi AMK), jolla on varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuus sekä riittävä varhaiskasvatuksen työkokemus, tulisi voida katsoa kelpoiseksi päiväkodin johtajan tehtävään ilman erillistä 60 opintopisteen lisäopintovaatimusta.

Mikäli lisäopintoja kuitenkin edellytetään, niiden määrän tulee perustua henkilön aikaisemmin suorittamiin opintoihin ja osoitettuun osaamiseen. Aikaisempi osaaminen on tunnistettava ja tunnustettava, ja täydentävien opintojen tulee muodostua yksilöllisesti esimerkiksi 30–60 opintopisteen laajuisiksi. Jo hankitun osaamisen tarpeetonta uudelleen suorittamista ei voida pitää tarkoituksenmukaisena.

Päiväkodin johtajan tehtävä edellyttää monipuolista johtamisosaamista

Päiväkodin johtajan työ on huomattavasti laajempi kokonaisuus kuin pedagogiikan johtaminen. Tehtävään kuuluu muun muassa:

LASTENHOITOALAN AMMATTILAISET

- pedagogisen toiminnan ja moniammatillisen työyhteisön johtaminen
- henkilöstöjohtaminen ja työntekijöiden työhyvinvoinnista huolehtiminen
- hallinnollinen ja taloudellinen johtaminen
- lasten ja perheiden kanssa tehtävän yhteistyön johtaminen
- työ- ja virkaehtosopimusten sekä työ- ja työsuojelulainsäädännön tunteminen
- toiminnan, laadun ja osaamisen kehittäminen
- oman työn ja ajankäytön johtaminen.

Slal korostaa, että johtamiskoulutusta ja esihenkilöosaamista tulee vahvistaa kaikkien päiväkodin johtajien koulutustaustasta riippumatta. Pelkkä tutkintonimike tai kasvatustieteellisten opintojen määrä ei yksin takaa hyvää johtajuutta.

Hyvä päiväkodin johtaja tunnistaa eri ammattiryhmien osaamisen ja rakentaa toimintakulttuuria, jossa varhaiskasvatuksen opettajat, sosionomit, lastenhoitajat ja muu henkilöstö voivat tehdä työtään arvostettuina ammattilaisina. Johtajan tulee ymmärtää myös lastenhoitajien keskeinen merkitys lapsen koko päivän turvallisuuden, hoivan, kasvatuksen, oppimisen ja hyvinvoinnin toteutumisessa.

Varhaiskasvatus on kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus

Slal pitää esityksen vaikutustenarviointia liian yksipuolisena. Arvioinnissa korostetaan kasvatustieteen maisterin tutkinnon tuottamaa pedagogista ja didaktista osaamista, mutta sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon tuottamaa osaamista ja sen merkitystä lapsille, perheille ja työyhteisöille ei arvioida vastaavalla tavalla.

Varhaiskasvatus ei ole vain opetusta tai pedagogiikkaa, vaan kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama suunnitelmallinen kokonaisuus, jossa pedagogiikka painottuu. Laadukkaan varhaiskasvatuksen johtaminen edellyttää tämän kokonaisuuden ymmärtämistä.

Sosionomitaustaisen johtajan erityisenä vahvuutena voidaan pitää lasten ja perheiden erilaisten elämäntilanteiden tuntemusta, perheiden kohtaamista, palvelujärjestelmäosaamista, monialaista yhteistyötä sekä varhaisen tuen tarpeiden tunnistamista. Tällä osaamisella on huomattava merkitys lasten hyvinvoinnille, tuen oikea-aikaisuudelle ja henkilöstön työlle.

Slal ei pidä perusteltuna oletusta, jonka mukaan päiväkodin johtajan kelpoisuuden laajentaminen sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneisiin itsessään heikentäisi varhaiskasvatuksen laatua. Vaikutustenarvioinnissa tulee tarkastella tasapuolisesti eri koulutustaustojen tuottamaa osaamista ja sitä, miten erilaiset osaamisprofiilit voivat täydentää toisiaan.

Täydentävien opintojen kustannukset

LASTENHOITOALAN AMMATTILAISET

Esityksen mukaan kasvatustieteen perus- ja aineopinnot voitaisiin suorittaa avoimessa yliopistossa. Opinnot ovat kuitenkin lähtökohtaisesti maksullisia, ja 60 opintopisteen kokonaisuus voi maksaa jopa tuhansia euroja.

Varhaiskasvatus on matalapalkkainen ala. Laaja ja kallis lisäopintovaatimus voi käytännössä estää päteviä ja kokeneita ammattilaisia hakeutumasta johtajan tehtäviin. Se voi siten toimia esityksen tavoitteen vastaisesti.

Jos täydentäviä opintoja säädetään kelpoisuuden ehdoksi, koulutuksen tulee olla opiskelijalle maksutonta ja tosiasiallisesti saavutettavissa eri puolilla Suomea. Myös opintojen suorittaminen työn ohessa on mahdollistettava.

Mahdollinen ehdotus sääntelyn muuttamiseksi

Slal esittää, että päiväkodin toiminnasta vastaavan johtajan kelpoisuuden voisi saavuttaa henkilö, jolla on:

- soveltuva sosionomi (ylempi AMK) -tutkinto
- varhaiskasvatuksen sosionomin tai varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus
- riittävä varhaiskasvatuksen työkokemus
- tehtävän edellyttämä johtamisosaaminen.

Erillisiä 60 opintopisteen kasvatustieteen perus- ja aineopintoja ei tulisi edellyttää automaattisesti. Mahdollisten täydentävien opintojen tarve ja laajuus tulee arvioida henkilön aikaisemman koulutuksen, opintojen ja osaamisen perusteella.

Muut huomiot esitykseen

Slal pitää tärkeänä, että päiväkodin johtajien kelpoisuutta tarkasteltaessa huomio kiinnitetään tutkintonimikkeiden lisäksi todelliseen osaamiseen, työkokemukseen ja johtamisvalmiuksiin.

Varhaiskasvatuksen johtamisessa tarvitaan pedagogisen osaamisen rinnalle vahvaa henkilöstöjohtamista, työhyvinvoinnin johtamista, perheiden kanssa tehtävän yhteistyön osaamista sekä moniammatillisen työyhteisön johtamista. Johtajan tehtävänä on varmistaa, että koko henkilöstön osaaminen pääsee käyttöön lapsen parhaaksi.

Kelpoisuusehtojen tulee mahdollistaa tarkoituksenmukaiset koulutus- ja urapolut sekä vahvistaa varhaiskasvatuksen veto- ja pitovoimaa. Sääntelyllä ei tule rakentaa tarpeettomia koulutuksellisia tai taloudellisia esteitä kokeneiden ja osaavien ammattilaisten etenemiselle johtamistehtäviin.

LASTENHOITOALAN AMMATTILAISET

Minna Leppäkorpi, puheenjohtaja
Slal ry

Lisätietoja: toiminnanjohtaja Eila Seppälä-Vessari
eila.seppala-vessari@slal.fi
0405489963